

יבוא, יצוא ומה שביניהם סקירות וחידושים בענייני חוק ומשפט

עו"ד גיל נדל, ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים

יסודות הפיקוח על יצוא בטחוני - שלב רישיון השיווק עו"ד גיל נדל, עו"ד אור כהן-ששון

בסוף שנת 2007 נכנס לתוקפו חוק הפיקוח על יצוא בטחוני, התשס"ז – 2007 ["החוק"]. החוק, התקנות והצווים שהותקנו מכוחו, מחליפים את חקיקת המשנה שהייתה קיימת עד לכניסתו לתוקף ומסדירים בחקיקה ראשית את הפיקוח על יצוא מישראל של ציוד בטחוני, ידע בטחוני, ושירותים בטחוניים. מטרת החוק הינה הסדרת הפיקוח על יצוא בטחוני מטעמי בטחון לאומי, מדיניות חוץ, התחייבויות בינלאומיות ושמירה על אינטרסים חיוניים אחרים של מדינת ישראל.

כפי שהובהר במאמרנו הקודמים, ביצוע בירור בשאלה האם פעילות היצואן נכנסת תחת הקטגוריה של "יצוא בטחוני" הינה קריטית; בדיקה מקדמית כזו עשויה לחסוך ליצואן זמן וכסף רב, שכן אם הוראות החוק לא חלות על היצואן, חבל להשקיע זמן וכסף לשווא, ומצד שני, יצואן שפועל שלא על פי הוראות החוק בזמן שהן חלות עליו, מסתכן בביצוע עבירה פלילית.

מאמרנו הקודם ("יסודות הפיקוח על היצוא הבטחוני- שלב הרישום והרישוי") עסק בהליך רישום היצואן ובהליך רישום המוצרים, במאמר זה נציג את שלב רישיון השיווק. יודגש, כי רישיון שיווק הוא שלב הכרחי הנדרש על פי החוק, מעבר לרישום היצואן ולרישום המוצר.

מהו רישיון שיווק?

החוק מחייב יצואן בטחוני לקבל רישיון שיווק מאגף הפיקוח על היצוא הבטחוני ("אפ"י") לצורך עיסוק ביצוא בטחוני של ציוד, ידע או שירות. החובה לקבל רישיון שיווק חלה על אדם / חברה העוסקים ביצוא הבטחוני, וכן על מתווך / סוכן מייצג שבמסגרת פעילותם מנהלים משא ומתן למכירת ציוד, ידע או שירות בטחוני.

על אף שרישיון זה נקרא רישיון "שיווק", הוא נדרש עבור פעולות נוספות מעבר לשיווק עצמו, כגון ניהול הליכי משא ומתן או הליכים מוקדמים יותר לקידום עסקה (אף בטרם חתימת חוזה או עריכת זכרון דברים) בקשר לטובין הנכנסים תחת קטגוריית היצוא הבטחוני. במילים אחרות, החובה לקבל רישיון שיווק חלה בשלבים מוקדמים מאד עוד בטרם התגבשה העסקה, כגון: הצעת מוצר, פיתוח, ייעוץ, הדרכה, תיווך ועוד.

איך מקבלים רישיון שיווק?

על מנת לקבל רישיון שיווק בטחוני, על היצואן לבצע פנייה מסודרת לאפ"י ובקשה לקבלת רישיון שיווק. מבלי למצות את הסוגיה, יצוין כי ישנם תתי-תחומים בתוך היצוא הבטחוני שעל מנת לקבל רישיון שיווק עבורם יש לצרף לבקשה מסמכים נוספים (כך הדבר, לדוגמה, בתתי-תחומים MTCR [תוכנה וטכנולוגיות טילים], TSWG [מסגרת שיתוף פעולה של ארה"ב-ישראל בתחום הבטחוני] לוחמה בטרור, אבטחה, לוחמה זעירה ועוד).

מהו תוקפו של רישיון שיווק?

אם בקשתו של היצואן אושרה על ידי הוועדה המייעצת באפ"י, רשאי ראש אפ"י להעניק רישיון שיווק שתוקפו לכל היותר עד 3 שנים, כאשר 3 חודשים לפני תום תוקפו יידרש היצואן לפנות שוב לאפ"י בבקשה לחידוש רישיון השיווק. מאחר ותהליך בדיקת והפקת רישיון שיווק דורש בדיקות מקיפות ויסודיות על ידי אפ"י, התהליך עלול

להתמשך זמן לא קצר, ועל כן מומלץ כי היצואן יכלכל צעדיו בחכמה ויפנה זמן מספיק לפני תקופת השיווק / פקיעת רישיון השיווק.

האם קיימים הבדלים בין רישיון שיווק של יצואן אחד למשנהו?

כן. רישיון השיווק עשוי להשתנות מיצואן ליצואן: לאפ"י סמכות להעניק את הרישיון תוך קביעת התניות לתוקפו, אשר יטילו הגבלות מסויימות על היצואן, זאת בהתאם לחוק ולתקנות הפיקוח על יצוא בטחוני ולשיקול הדעת המוקנה לאפ"י. ההתניות יכולות לכלול הגבלות על שיווק מוצרים מסויימים, הגבלות על שיווק למדינות מסוימות, תוקף רישיון קצר יותר מהנהוג וכיו"ב.

מה ההבדל בין רישיון שיווק לציוד לבין רישיון שיווק להעברת ידע?

חשוב להבחין בין שני סוגים של רישיון שיווק הקיימים: הראשון מיועד לצורך שיווק ציוד בטחוני, והשני מיועד לצורך העברת ידע בטחוני. הסוג הראשון הוא רישיון השיווק הקלאסי לו יזדקק אדם או גוף המבקש לשווק ציוד המוגדר כבטחוני, בעוד שהסוג השני מתייחס למקרים שבמהלכם מועבר ידע בטחוני; כך למשל, יידרש רישיון שיווק מהסוג השני לצורך הדרכה בנושא ייצור, או למשל במקרה בו הגוף מפעיל צוותי הדרכה להעברת ידע בטחוני.

פעמים רבות יזדקק היצואן לשני רישיונות – האחד לשיווק ציוד והשני להעברת ידע, ואין רישיון אחד מספיק עבור הפעולה השנייה. יצואנים רבים עשויים להאמין, בצורה שגויה, כי קבלת רישיון שיווק שניתן להם לגבי ציוד מסוים מתיר להם לבצע גם פעולות של העברת ידע (כדוגמת הדרכות) בקשר לאותו ציוד, אך לא כך הדבר; במקרה כגון זה על היצואן לקבל רישיון נפרד לכל פעולה. הדבר נכון גם במקרה ההפוך – במידה וההדרכה כוללת גם "מכירת" ידע לצד המודרך, הצטיידות ברישיון להעברת ידע בטחוני לא יספיק, והיצואן יצטרך לקבל רישיון שיווק עבור הידע אותו מתכוון לשווק.

מהי חשיבותו של רישיון השיווק?

חשוב להבהיר כי רישיון השיווק הוא תנאי מקדים הכרחי ליצואן הבטחוני, שהרי ללא רישיון שיווק תקף - אין באפשרותו לקבל רישיון יצוא עבור הטובין ו/או הידע.

בעניין רישיון היצוא במסגרת הפיקוח על היצוא הביטחוני נעסוק במאמר הבא בסדרה.

למאמרים קודמים שלנו בנושא הפיקוח על היצוא הבטחוני, לחצו על הקישורים הבאים:

- [פיקוח על יצוא ציוד דו-שימושי](#);
- [יסודות הפיקוח על היצוא הביטחוני- חלק ראשון](#);
- [דברים שחשוב לדעת על העיסוק באמצעי הצפנה](#);
- [יסודות הפיקוח על היצוא הבטחוני- שלב הרישום והרישוי](#);

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד גיל נדל - ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים. בדוא"ל Gill.Nadel@goldfarb.com ו/או בטלפון 03-6089848.